

Záznám do kroniky obce

SLOVENSKÉ PRAVNO

za rok 1992

Kronikárka: Ružena Bohačíková

Počet strán: 11

Sociálne
pomery

K 1.januáru 1992 mala naša obec 973 obyvateľov, ale k 31.decembru 1992 už len 939. Počas roka sa z obce odstahovalo 36 ľudí a len 8 sa pristahovalo. Narodili sa 4 dievčatká a 3 chlapci. Zomreli 3 ženy vo veku 87, 78 a 96-ročná Anna Brngálová najstaršia občianka Slovenského Pravna. Zomrelo 9 mužov vo veku 63, 86, 57, 45, 90, 63, 68, 80 a 90 rokov. V tomto roku nebola v obci začatá žiadna stavba a 2 rodinné domy boli kolaudované.

Zbor pre
občianske
záležitosti

Zbor pre občianske záležitosti usporiadal ~~11~~ sobáš-
nych obradov v obradnej sieni. Okrem toho bolo v obci uzatvorených ešte 6 manželstiev cirkevných.

/ZPOZ/

11. februára bolo 25 bezpríspevkových darcov krvi po odbere v Martine prijatých v obradnej sieni, kde im podstarosta obce M. Gíreh a členovia ZPOZu poďakovali za humánny čin a deti ZŠ predviedli kultúrny program. Potom darcovia odišli do hostince v novej kolónii, kde im členky Slovenského Červeného kríža pripravili obed.

V obradnej sieni bolo 9 novorodencov uvítaných do života. Na každom pohrebe sa člen ZPOZu rozlúčil so zosnulým.

V júni bolo 7 občanov, ktorí v 1.polroku dovršili 70,75 alebo 80 rokov života pozvaných do obradnej siene, kde im členovia ZPOZu poďakovali za vykonanú prácu, zablahoželali k jubileu a odovzdali kvety s malým darčekom /obrusy/. Deti im zarecitoli a ženy zaspievali. V novembri usporiadali to isté pre 8 občanov, ktorí sa v druhom polroku dožili životného jubilea.

Obecný
úrad

Obecná rada zasadala pravidelne každý mesiac a riešila rôzne záležitosti obce. 20. februára bolo verejné zasadnutie obecného zastupiteľstva, kde boli prítomní všetci poslanci a za 30 občanov. Najviac stážností bolo na Štátne majetky, ktoré svojimi autami a mechanizmami znečistujú miestne komunikácie. Už v minu-

lom roku po dohode s obecným úradom mali vybudovať prístupovú cestu k svojim objektom poza obec, ale dosiaľ ju neurobili, lebo sú nesolventní.

Obecný úrad dal v tomto roku urobiť šachtu na vodomer na miestnom cintoríne a platí za odber vody. Požiarnici urobili náter okien a dverí na požiarnej zbrojníci. Obecný úrad im za túto prácu zaplatil 15 000.- Sk a ešte 5 042.- Sk dal za náterovú hmotu a štetce. 28 000.- Sk dal obecný úrad za poistenie požiarnických vozidiel, za batérie a žiarovky do áut a za benzín.

Asi pred 25 rokmi bol pri pramene potoka Vrchosiske vybudovaný vodojem pre miestny vodovod a prebytok vody bol zvedený do betónových rúr, ktoré boli už do vyše dvoch tretín zanesené pieskom. Preto bolo nutné rúry vyčistiť. Na 6 miestach od bývalého Rohovského domu až po výpust pri Jožovi Bročkovi boli urobené šachty s možnosťou aj budúceho čistenia. Pod silným tlakom vody bolo potrubie postupne od mája do augusta vyčistené. Mzdy a náklady na túto prácu činili 43 778.- Sk.

V decembri zakúpil obecný úrad počítač AT 386 S X 25 za 51 000.- Sk. Používa sa na evidenciu občanov, nehnuteľností, základných prostriedkov a rôzne iné evidencie.

Podľa paragrafu 9 odstavca 1 zákona číslo 229 o úprave vlastníckych vzťahov k pôde, bola v tomto roku Orzsghovská kúria /evidovaná ako historická pamiatka zo 17. storočia/ odovzdaná poslednému majiteľovi, a to Elene Gleskovej a jej sestre Libuši Lichvárovej /obidve rodené Orzsghove/.

V septembri a októbri urobili poslanci za symbolickú odmenu riadny kus práce pri vyčistení a odvodnení bývalého rybníka v Panskej záhrade. Kedysi to boli 2 rybníky, ktoré slúžili svojmu účelu, ale po roku 1948 sa postupne z nich stalo miesto na odpadky a zapáchajúce bahno. Stroje na výkopy poskytli

Štátne majetky. Bolo uložených 100 m rúr na odvodnenie a celý priestor zaviezli autá Štátnych majetkov dolomitickým pieskom z Prášnice a zemou z triedičky zemiakov. Vznikol tak pekný kus zelenej plochy, ktorý na jar zatrávnia a vysadia stromami. Náklady a mzdy činili 34 442.- Sk.

V máji urobili dvaja súkromníci za 7 000.- Sk nátery okien a dverí na Sokolovni. V novembri za 23 000.- Sk bolo opravené ústredné kúrenie v učiteľskej 6-bytovke.

V auguste vypísal obecný úrad anketu pre obyvateľov, v ktorej zisťoval záujem občanov o zlepšenie životných podmienok v obci. Každá domácnosť mala určiť poradie dôležitosti budovania rozličných zariadení. Výsledky ankety boli takéto:

1.miesto	kanalizácia	203 domácností
2.miesto	plynofikácia	194 domácností
3.miesto	výstavba kultúrneho domu	193 domácností
4.miesto	zavedenie satelitného vysielania	170 domácností

Toto zistenie sa stalo vodítkom v práci pre obecný úrad, ktorý sa bude snažiť o splnenie priania občanov.

V auguſte obecný úrad zorganizoval oslavu 48.výročia Slovenského národného povstania pri pomníku padlých. Členky Zväzu protifašistických bojovníkov, ženy po padlých alebo bývalých členoch urobili veniec a položili k pomníku.

Všetci súkromní podnikatelia zaplatili obecnému úradu lokalizačný poplatok, len Štátne majetky svojich 360 000.- Sk stále nezaplatili. Rozpočet obecného úradu obohatil aj 5-percentný poplatok z predaja alkoholických nápojov a tabákových výrobkov v 3 zariadeniach /Rínok, Reštaurácia, hostinec Jednoty/, ktorý za tento rok činil 128 286.- Sk.

Volby 5. a 6. júna sa konali v Sokolovni volby do zákonodárnych orgánov. V piatok bola volebná miestnosť otvorená od 14. do 22.hod.

a v sobotu od 7. do 14. hodiny. Volieb sa zúčastnilo 676 občanov po dosiahnutí 18-tich rokov svojho veku.

Prevádzkáreň

Prevádzkáreň Obecného úradu v Slovenskom Pravne mala v tomto roku 10 pracovníkov, z toho 1 pracovníčka Anna Kardošová vykonávala funkciu vedúcej aj mzdovej účtovníčky. Stavebnú skupinu tvorili 4 pracovníci, 2 zabezpečovali autodopravu, 1 bol vodár-kúrenár, 1 pracovníčka v holičstve a kaderníctve a 1 pracovala pri šití paplónov a oprave odevov. Stavebná skupina vyrabila 6 992 škvárobetónových tvárníc na stavby budov, z ktorých sa im podarilo predať len 3 629 a ostatné majú na skade. Vodič s traktorom Zetor pracoval celý rok v Závodoch ľažkého strojárenstva v Martine, vodič s fekálnym vozom robil tiež tam, ale poskytoval služby aj našim občanom a občanom z okolitých obcí. Služby obyvateľstvu poskytovali aj nákladným vozidlom Škoda 706 a Poclainom DH 113. V tomto roku zisk z Prevádzkárne činil zhruba 20 000.-Sk.

Štátne majetky

Štátne majetky Diviaky, Hospodárstvo Slovenské Pravno hospodáriло na 1 804 ha pôdy, z toho bolo 1 196 ha ornej.

V tomto roku odovzdali pôvodným majiteľom 12,36 ha ornej pôdy. 46 pôvodní vlastníci sa o pôdu prihlásili, ale hneď ju dali Štátnym majetkom do prenájmu. Je to okolo 230 ha, z ktorej platia nájom formou naturálií.

Dosiahnuté výnosy v tomto roku:

Plodina	Plocha v ha	Výnos z 1 ha v q
pšenica	180	40,40
jačmeň	317	48,15
zemiaky	•93	150,00
trávové semeno	50	2,44
horčicové semeno	47	4,60
kukurica	133	485,00
lucerka	50	244,00

đatelinotráva	148	309,00
hrach jedlý	48	21,00
uhorky	13	20,00
fazuľa	25	8,00
lúky - seno	111	55,00
pasienky - seno	497	25,00

Kedže záujem o mlieko z mliekárni v Martine bol stále menší, znížili postupne stavu dojnic o 280 kusov a stavu mladého hovädzieho dobytka o 400 kusov. V novembri úplne zlikvidovali chov oviec. Kravín na Trhanovej a v Laclavej prerobili na ošípáreň a zvýšili stav ošípaných na výkrm o 450 kusov. Produkcia mlieka klesla v tomto roku zhruba na polovicu oproti roku 1991. Nadojili 855 000 litrov mlieka. Nedosiahli ani prírastky u ošípaných a hovädzieho dobytka také ako v roku 1991, lebo cena krmnej zmesi podstatne stúpla, preto ju nekupovali a miesto nej používali šrot.

Podarilo sa im dostavať teľatník pre 150 kusov, ale ešte ho nepoužívajú, lebo kolaudačná komisia im navydala povolenie, lebo nemajú patrične upravené okolie.

Tohoročné výsledky hospodárenia sú zlé. Hospodárstvo Slovenské Pravno vykazuje stratu vyše 12 miliónov korún. Počas roka prepustili 25 pracovníkov z rastlinnej a živočíšnej výroby z dôvodu úspory mzdrových prostriedkov.

Demokrácia v našom štáte priniesla so sebou aj mnohé zlé stránky. Jednou z nich je aj väčšie množstvo krádeží. V tomto roku ukradli z maštale v Laclavej asi 400 kg býčka, ktorého hneď na mieste aj porazili, vyvrhli, odrali z kože a odviezli len čisté mäso. Za jedinú noc odviezli zlodeji z ohraď na paši 8 jalovíc nákladným autom. 8 odstavčiat z ošípárne v Slovenskom Pravne tiež nebola malá krádež a ešte 3 kusy okolo

130 kg svín z ošipárne z Trhanovej tiež komusi vylepšili rodinný rozpočet. Políciu sa podarilo zistiť len jedného zlodeja, ktorý si odniesol 4 odstavčatá. Krádež nafty z nákladných vozidiel či traktorov je tiež veľmi častá, ale zatiaľ neobjasnená a nepotrestaná.

Materská

škola

Počet detí v materskej škole sa znižoval aj v tomto roku a od septembra sa znížil natol'ko, že 1 učiteľka musela odísť. Pracujú teda 3 učiteľky. Dopoludnia sú deti rozdelené do 2 tried s 10 až 12 deťmi a popoludní ich spájajú do jednej triedy. Denný poplatok na dieťa sa opäť zvýšil, činí teraz 12.- Sk. Sú v tom zahrnuté tri jedlá, a to desiatka, obed a olovrant.

V lete usporiadali športové popoludnie s deťmi z materskej školy z Rudna, ktoré pricestovali autobusom. Pred Vianocami deti piekli "mačie oči" so svojimi učiteľkami a tetou kuchárkou, aby mohli pohostit rodičov na slávnosti pri stromčeku. Rodičia im zase prichystali balíčky so sladkosťami a ovocím a deti im predviedli kultúrny program.

Základná škola

Školský rok sa začal 1. septembra so 109 žiakmi na ročníkoch 1. - 4. a so 130 žiakmi na ročníkoch 5. - 8. Z celkového počtu žiakov je 105 dievčat a 102 žiakov je zo Slovenského Pravna.

V okresnej prírodovednej súťaži Poznaj a chráň v obore botanika bola žiačka 7.ročníka Zdenka Lipničanová úspešná a postúpila do celoslovenského kola. V tej istej súťaži, ale v zoologii prvenstvo získala tiež žiačka 7.ročníka Marcela Bodová. V celoslovenskom kole sa obidve žiačky neumiestnili na popredných miestach.

Telocvičná
jednota
Sokol

V júli sa telocvičná jednota Sokol prihlásila do Slovenskej obce sokolskej v rámci Podtatranskej župy P.O. Hviezdoslava v Žiline. Odvádzajú jej 10% z členských príspevkov,

ktoré boli v tomto roku dobrovoľné. K 31. decembru 1992 majú 74 členov, z toho 17 dorastencov a 17 žiakov.

Toho roku sa im o niečo viac darilo vo futbale.

A mužstvo dospelých, dorastenci aj družstvo žiakov boli zapojení v okresnej súťaži. Výraznejší výsledok dosiahlo A mužstvo v okresnej súťaži III. triedy, kde po skončení súťaže v jarých mesiacoch majú nádej postúpiť do vyššej triedy. A mužstvo trénuje Jaroslav Žilla z Martina, dorastencov Michal Páleš a Jozef Sopóci a žiakov Jozef Páleš a Ján Fontány.

26. júla usporiadali Memoriál Ladislava Bročku, ktorého sa zúčastnili futbalové mužstva z Kláštora pod Znievom, Pravencu, Martina a naši. Pohár si odnieslo mužstvo z Martina.

V rámci vysporiadania majetko-právnych vzťahov bola Sokolovňa vrátená Telocvičnej jednote Sokol.

Z dlhu, ktorý si Sokol urobil u Obecného úradu Slovenskej republiky pri kúpe autobusu im ešte nič neubudlo, lebo hoci aj urobili 10 zájazdov do Poľska a 2 do Rakúska, zisk im vystačil ako-tak na poistné a cestnú daň.

Slovenský zväz žien

Slovenský zväz žien v tomto roku úplne spal. Nikto nepotreboval brigádu a ani na zájazd neboli peniaze.

Slovenský Červený kríž

Základná organizácia Slovenského Červeného kríža má 120 členov. Je držiteľkou titulu Vzorná ZO. Činnosť riadil 11-členný výbor. Členské príspevky /na 1 člena 10.-Sk/ boli vybrané v januári a februári. V apríli členovia zozbierali značné množstvo šatstva, ktoré bolo odoslané bojujúcej Juhoslováii. 11. februára 25 bezpríspevkových darcov krvi odišlo do Martina na odber. Po návrate boli prijatí v obradnej sieni, kde im Marián Gíreth, zástupca starostu a členovia Zboru pre občianske záležitosti poďakovali za tento humánny skutok a žiaci základnej školy predviedli kultúrny program. Potom odi-

šli na spoločný obed, ktorý im pripravili členky Slovenského Červeného kríža.

Počas roka odvysielali v miestnom rozhlase niekoľko relácií so zdravotníckou tématikou, robili zdravotnícku službu na športových podujatiach a zorganizovali 2 zájazdy do Poľska za účelom nákupu.

Kultúra

Dnešný občan na dedine prijíma kultúru najmä prostredníctvom televízie. Stal sa náročným divákom aj pre zásluhou príjmu programov cez satelit. Nejeden dom je "ozdobený" touto nie lacnou vymoženosťou. Keď potom príde s kultúrnym programom nejaký ochotnícky súbor, nemá veľkú šancu uspiet. Tak to bolo aj v marci, keď v Sokolovni agentúra MITU uviedla estrádny program "V úzkom rodinnom kruhu" a v apríli ochotníci z Blatnice predviedli divadelnú hru "Starý zalúbenec". Divákov bolo poskromne a neboli ani veľmi spokojní s úrovňou predstavení.

Folklórny súbor zložený z 9 žien oddaných tomuto žánru rozvíjal aj v tomto roku úspešne svoju činnosť. Pripravili a nmacvičili 2 programy, s ktorými vystupovali na rôznych podujatiach po celom Slovensku. V júni to bolo na VIII. turčianskych slávnostach folklóru v Martine, 28. júna na Hornonitrianskych folklórnych slávnostach v Kamenci pod Vtáčnikom, 15. júla na Svetovom festivale slovenskej mládeže v Martine, 9. augusta v skanzeni v Martine v programe Turčianska nedela, 23. augusta v Ružomberku na Celonárodnej spomienke na Andreja Hlinku, 18.-20. septembra v Honte a Novohrade na Dňoch národnej kultúry a 4. októbra vo Fiľakove a Poltári na Dňoch Boženy Slančíkovej-Timravy.

Veľmi dôležitá kultúrna ustanovizeň je miestna knižnica. V tomto roku do nej pribudlo 59 kníh v hodnote

2 330.- Sk. Od 1.januára sa v knižnici vyberá od čitateľa poplatok za vypožičiavanie, ktorý na rok činí 10 korún pre dospelého , 7 korún pre mládež od 14 do 18 rokov a 5 korún pre deti do 14 rokov. Týmto klesol počet čitateľov, ale neklesol počet výpožičiek, lebo jeden člen rodiny požičiava knihy pre všetkých. V tomto roku bolo evidovaných 27 čitateľov do 14 rokov a 32 nad 14.Vypožičaných bolo 1 631 kníh z celkového fondu knižnice 3 815 kníh.

Kino "Žiar"

V Sokolovni sa tohto roku premietlo ešte 165 filmov, z toho 54 detských. 9 filmov nebolo premietnutých pre neúčasť divákov a ani na ostatných predstaveniach nebolo nikdy veľa divákov, preto kine bol stratové a obecný úrad nemá peniaze na jeho dotovanie. Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí rozhodlo ukončiť premietanie filmov k 31.decembru 1992. Bude ešte niekedy otvorené?

Lesná správa

Lesná správa v Slovenskom Pravne má k 31.12.1992

3 906 ha lesného pôdneho fondu. Vzhľadom na uplatňovanie nárokov pôvodných majiteľov lesov, boli v tomto roku odovzdané lesy týmto majiteľom:

Urbár Borcová 196 ha

Urbár Ondrašová 56 ha

Urbár Moškovec 50 ha

Lesné spoločenstvo Kal'amenová 24 ha

Lesné spoločenstvo Liešno 121 ha

Lesné spoločenstvo Diviaky 141 ha

Kontšeková a spol. 43 ha

Aristid Velits 54 ha •

Jozef Plica 10 ha

Kal'amenová, Liešno, Diviaky a Kontšeková dali svoje lesy do prenájmu Štátnym lesom, ktoré platia nájomné v priemere 1 000.-

Sk za 1 ha lesa.

Poľovnícke
zdrúženie
Holý vrch

Poľovnícke združenie Holý vrch stále existuje, hoci to v tomto roku vyzeralo už všetkijako. Pôvodní vlastníci žiadali vrátenie lesov a zdalo sa, že sa týmto revír rozdelí, ale zákon o poľovníctve to zatiaľ nedovoľuje. Poľovníci sa starali o zver a tiež sa venovali lovou. Ulovili 5 srncov, 5 srnčiat, 15 jeleňov, 17 jeleníc a 11 jelienčat. Z diviačej zveri ulovili 1 diviaka, 1 sviňu, 6 lanštiakov a 7 prasiat. Ďalej ulovili 5 holubov hrivnákov, 7 líšok, 5 jazvecov, 2 vrany, 3 straky, 2 sojky, 6 túlavých psov a 9 túlavých mačiek.

Najsilnejšieho jeleňa ulovil Slavomír Lukáč - 168,39 bodov CIC, najsilnejšieho srnca Stanislav Sedliačik - 69,12 CIC a najsilnejšieho diviaka Libor Ličko mladší - 95,85 bodov CIC.

Rôzne

V máji dvaja odborníci z Kutnej Hory reštaurovali orgán v evanjelickom kostole. Stálo to 20 000.- Sk.

17.júla bola otvorená súkromná predajňa DUO Market, kde v jednej časti predávajú potraviny , ovocie a zeleninu a v druhej textil a drogériu. Majiteľkou je Anna Jurášková, rodená Jesenská zo Slovenského Pravna.

Koncom leta otvoril súkromný podnikateľ z Vrútok predajňu Domáce potreby - železiarstvo, ale koncom roku ju zase zrušil pre nerentabilnosť. Škoda, lebo obyvatelia si nastačili na ňu ani priblížiť a už o tak potrebnú službu prišli.

19.októbra odchádza z tunajšej farnosti katolický kňaz Martin Sebiň ako misionár do diecézy Novosibirsk v Spoločenstve nezávislých štátov /bývalý Zväz sovietskych socialistických republík/ a 26.októbra prichádza tu kňaz Pavol Vaňo z Novej Bane, kde vykonával kaplana. Toho roku sa na základnej škole vyučovalo náboženstvo ako voliteľný predmet. Vyučovali obidva farári - katolický aj evanjelický.

8. decembra koncertoval spevácky súbor Hron v evanjelickom kostole s veľkým úspechom. Vstupné bolo dobrovoľné. Kostol bol plný a poslucháči nadšení.

Počasie a príroda

V januári je dobrých 30 cm snehu, teploty sú stále pod nulou, niekedy až 12 stupňov. Koncom februára snehu ešte pripadlo a zima je stále. Marec je studený a apríl v tom po-kračuje. 19.apríla na Veľkú noc je ráno -1°C a na Veľkonočný pondelok ešte riadne sneží pri teplote málo nad nulou. Hned na ďalší deň sa veľmi oteplilo a 25. apríla je cez deň v tieni $+24^{\circ}\text{C}$. 27.apríla je pravá letná búrka. Do 16.mája je teplé sl-nečné počasie. 17.mája sa ochladilo, ale len nakrátko, lebo 20. je už zase $+24$ stupňov. Teplé až horúce počasie nás už ne-opustilo až do neskorej jesene. Je veľmi sucho. Neprší a neprší. Teploty v lete dosahujú 30 aj 32 stupňov. Jeseň je tiež veľmi suchá a teplá, preto polovníci neboli spokojní ani s je-leňou rujou. Poľnohospodári mali z počasia tiež plnú hlavu starostí. Sneh napadol až v decembri a aj to len zo 10 cm, zato mrazy dosahovali až -15°C .

Zápis do obecnej kroniky za rok 1992
bol schválený 6.októbra 1993 na zasad-
nutí obecnej rady v Slovenskom Pravne.

